

บทที่ 3

ระเบียบและวิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงศักยภาพของชุมชนไทยทรงดำ ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง ซึ่งการศึกษายังรวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ทำให้ชุมชน เกิดศักยภาพโดยศึกษาในประเด็นของวัฒนธรรมชุมชน การพึ่งตนเอง และการมีส่วนร่วมของ ชุมชน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาเป็นผู้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเอง การเข้าไปศึกษาในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผู้ศึกษาได้เข้าไปในพื้นที่ที่ทำการศึกษา เป็นระยะๆ เพื่อให้เข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

1. แหล่งข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาจากเอกสาร

1) ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษามีความสนใจและได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยว ดังนั้น จึงได้ศึกษาและค้นคว้าแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จากตำราเรียน เอกสาร วิชาการ บทความต่างๆ และผลงานด้านวิชาการและการศึกษา โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนที่ได้จัดให้ชุมชนของตนเองเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนทำให้ต้องค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดด้านวัฒนธรรมชุมชน การพึ่งตนเอง ของชุมชนในการดำรงอยู่ และการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าจะมีแนวคิดใดบ้าง ที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ที่ได้ทำการศึกษา

2) เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสาร บทความที่เกี่ยวข้องกับชุมชนไทยทรงดำ ซึ่งเป็นเนื้อหา เกี่ยวกับประวัติชุมชน บริบทของชุมชน แหล่งข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้ขอข้อมูลจากท่านประนอม สืบอำ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ เขาย้อย เทศบาลตำบลเขาย้อย สถาบันราชภัฏเพชรบุรี

1.2 การศึกษาจากตัวบุคคล

1) นักวิชาการ

ผู้ศึกษาได้นำประเด็นที่สนใจเกี่ยวกับงานศึกษาปรึกษากับอาจารย์ประจำสาขาวิชา การขอข้อมูลจากนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับไทยทรงดำ และการสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนของไทยทรงดำจากคณาจารย์จากสถาบันราชภัฏเพชรบุรี เพื่อนำข้อเสนอแนะต่างๆ ปรับเป็นกรอบแนวคิดในการทำศึกษา อีกทั้งเพื่อแสดงถึงปรากฏการณ์ของชุมชน และนำข้อมูลที่ได้นำไปตรวจสอบความถูกต้องกับข้อมูลที่เก็บได้ภายในชุมชน

2) บุคคลในชุมชน

การศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เข้าไปขอข้อมูลและสัมภาษณ์จากบุคคลที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายคือชาวไทยทรงดำ ผู้ศึกษาได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ กำนันประนอม สืบอ่ำ ลุงทอง สายเย็น ลุงสงวน ลุงรอด สืบอ่ำ คุณพรรณี สืบอ่ำ คุณสมศรี สาตร์พันธุ์ ป้ามัย อาจเอี่ยม ป้าหวัน คงสนิท กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนและอธิบายได้ถึงปรากฏการณ์ของไทยทรงดำ ประวัติชุมชน วิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม รวมถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนและสมาชิกโครงการเชื่อมเรือนเชื่อมเหย้าชาวไทยทรงดำ ที่มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการส่งเสริมและแสดงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3) บุคคลภายนอกชุมชน

ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มผู้ที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยเป็นเจ้าของพื้นที่ของรัฐ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 2 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเขาย้อยและเทศบาลตำบลเขาย้อย เพื่อศึกษาถึงบทบาทของหน่วยงานที่ส่งผลต่อการทำงานของชุมชน และการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบใด

2. เครื่องมือในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือประกอบการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่

2.1 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structure Interview)

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นการพูดคุยกับชาวไทยทรงดำอย่างเป็นกันเองและได้สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของชุมชนและการท่องเที่ยวของชุมชน ในระหว่างการสัมภาษณ์ชาวบ้านได้ทำงานไปด้วยและพูดคุยไปด้วย ผู้ศึกษาเองได้มีโอกาสนในการช่วยทำงาน สถานที่สอบถามข้อมูลของผู้ศึกษาคือบริเวณใต้ถุนบ้านของสมาชิกและที่ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ เพื่อให้เกิด

การยึดหยุ่นในการถามและตอบ รูปแบบของหัวข้อในการสัมภาษณ์จะอยู่ในกรอบวัตถุประสงค์ ที่ทำการศึกษา

2.2 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ประเภทนี้ เพื่อสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

2.3 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Interview)

ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ที่ผู้ศึกษาได้กำหนดขึ้นมาเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ด้วยผู้ศึกษา เห็นว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจาก ชุมชนว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ และเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนและการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนทั้งฝ่ายปฏิบัติ ฝ่ายบริหารและ ฝ่ายจัดการ กลุ่มของผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ กลุ่มผู้นำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.4 วิธีการสังเกต (Observation)

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการในการสังเกต 2 ประเภทคือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) โดยผู้ศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชาวไทยทรงดำ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อเป็นการสังเกตพฤติกรรมและท่าทีที่มี ต่อชุมชนในการจัดให้หมู่บ้านของตนเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การท่องเที่ยวของ ชุมชนมีวัฒนธรรมของตนเป็นสิ่งดึงดูดใจให้กับผู้มาเยือน นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้ใช้วิธีการสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participation Observation) ซึ่งเป็นการสังเกตลักษณะทั่วไปของชุมชน ทั้งลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

2.5 การสนทนากลุ่ม (Group Discussion)

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการนี้ โดยเป็นการศึกษาเพื่อหาข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม การรวมกลุ่ม ในการสนทนาไม่ได้ใช้วิธีการนัดหมาย แต่เป็นการเข้าไปร่วมของผู้ศึกษาในการสนทนากลุ่มและ การทำกิจกรรม การเข้าร่วมของผู้ศึกษาจำเป็นต้องมีความคุ้นเคยกับผู้ถูกศึกษาเป็นอย่างดี กลุ่มที่ ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมการสนทนามี 3 กลุ่ม โดยผู้ศึกษาได้แบ่งเป็นกลุ่มศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ กลุ่มชอยบ้านวังและกลุ่มชอยบ้านไต้สหกรณ์เครดิตยูเนียน ทั้งสองกลุ่มมีการรู้จักเป็นอย่างดี

แต่ละกลุ่มมีการเดินทางไปเยี่ยมเยือนกันเสมอ บางครั้งจึงพบว่าผู้ถูกศึกษาหนึ่งท่านอยู่ในทั้งสามกลุ่ม

2.6 แบบบันทึกข้อมูล

แบบบันทึกการสังเกตการณ์และบันทึกการสนทนา ในการสัมภาษณ์หรือสนทนาบางครั้งจะได้ข้อมูลเฉพาะบางเรื่อง บางประเด็นเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดรูปแบบของการบันทึกเพื่อให้ง่ายต่อการกำหนดข้อมูล ได้แก่ วัน เวลา สถานที่ สถานการณ์ที่ปรากฏ ข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์ ประเด็นที่ซักถาม สรุปการตีความและการใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้เข้าไปในพื้นที่ศึกษาโดยกำหนดเป็นแต่ละช่วงของการเข้าไปเก็บข้อมูล ซึ่งมีทั้งหมด 4 ระยะ ได้แก่

3.1 ระยะที่ 1 เดือนตุลาคม 2542

ผู้ศึกษาได้เข้าไปในชุมชนเพื่อพบกับผู้นำชุมชนคือกำนันประนอม สืบอ่ำ โดยแนะนำตัวและได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการเข้ามาทำการศึกษา ตลอดจนขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนไทยทรงดำ การแนะนำบุคคลในชุมชนที่ชาวไทยทรงดำได้ให้การยอมรับและนับถือภายในชุมชน โดยกำนันได้ให้ความอนุเคราะห์กับผู้ศึกษา ในการพาชมหมู่บ้านและให้ที่พักกับผู้ศึกษาในระยะแรก เพื่อให้ผู้ศึกษาได้รู้จักเส้นทางภายในชุมชน ผู้ศึกษาได้ขอข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนไทยทรงดำ จากที่ว่าการอำเภอเขาย้อย โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนคือสำนักงานพัฒนาชุมชน และเทศบาลตำบลเขาย้อย เพื่อนำมาประกอบเป็นส่วนหนึ่งของบริบทชุมชน ซึ่งข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับโครงการเยี่ยมเรือนเยือนเหย้าชาวไทยทรงดำ แผนงานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและแผนที่ชุมชน

ผู้ศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน โดยชุมชนไทยทรงดำได้จัดให้มีการต้อนรับกลุ่มเยาวชนทั้งประเทศที่เข้าร่วมในโครงการการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นทำให้ความรู้เกี่ยวกับเยาวชน โดยได้จัดแบ่งฐานออกเป็น 3 ฐาน ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ การฝึกเล่นดนตรีและรำ และการฝึกงานฝีมือของชาวไทยทรงดำ ได้แก่ การปักผ้า การทำอาหาร การทอผ้า การสีข้าวเป็นต้น จำนวนของผู้อาวุโสที่ประจำอยู่แต่ละฐานนั้นมีจำนวนประมาณ 5-6 คน ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการมีส่วนร่วมและการสังเกตกลุ่มผู้อาวุโส ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับ

ประวัติชุมชน และวิถีชีวิตของชุมชนพบว่า กลุ่มผู้อาวุโสของชุมชนมีศักยภาพ กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีความเคร่งครัดต่อการปฏิบัติมานาน

3.2 ระยะเวลาที่ 2 เดือนมกราคม - เดือนกุมภาพันธ์

ผู้ศึกษาได้เข้าไปเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนอีกครั้ง ภายหลังจากที่ได้เข้าไปในชุมชน เพื่อแนะนำตนเอง ผู้ศึกษาได้แบ่งเส้นทางในการเก็บข้อมูล โดยใช้แผนที่ชุมชนที่เข้าร่วมเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวและเป็นสมาชิกในโครงการเชื่อมเรือนเอนกไทยทรงดำ ผู้ศึกษาได้แบ่งเส้นทางในการเก็บข้อมูล โดยในหมู่บ้านมีจำนวนของครัวเรือนไทยทรงดำ การเข้าร่วมในโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว 2 แห่งคือซอยบ้านใต้เครดิดูเนียนและซอยบ้านวัง

ผู้ศึกษาได้กำหนดเส้นทางการเก็บข้อมูลแห่งแรกคือ ซอยบ้านใต้เครดิดูเนียน เนื่องจากเห็นว่า กลุ่มประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในซอยนี้ โดยผู้ศึกษาได้จัดเตรียมประเด็นในการศึกษาเกี่ยวกับประวัติชุมชน การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน การดำรงชีพภายใต้วัฒนธรรมชุมชน การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมชุมชนที่มีผลต่อวิถีชีวิตชาวไทยทรงดำ และมีผลต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การบ่งบอกถึงศักยภาพของชุมชน ประเด็นการพึ่งตนเองของชุมชนและการพึ่งพาจากภายนอกชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพึ่งตนเองและความสามารถพึ่งตนเองเพื่อความอยู่รอดและเพื่อชุมชน ประเด็นที่จะศึกษาสุดท้ายคือการมีส่วนร่วมของกลุ่มสมาชิกต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรดังกล่าว ได้ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อสร้างความเป็นกันเองให้กับผู้ถูกสัมภาษณ์ แต่อยู่ในประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-5 คน กลุ่มเหล่านี้มักจะมารวมตัวกันในบ้านใดบ้านหนึ่งอยู่เสมอ เพื่อมาพบปะพูดคุยกันเป็นประจำ ดังนั้น การพูดคุยกันจึงทำให้ง่ายและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ว่า แต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจตรงกันหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือผู้ศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสังเกตพฤติกรรมและความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม รวมถึงการสังเกตและการสำรวจชุมชนทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบคำถามในการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมชุมชน นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้นำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชนและเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้าน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้ศึกษาได้นัดหมายล่วงหน้าไว้ก่อนแล้ว การเข้าพื้นที่ศึกษาแต่ละครั้งผู้ศึกษาใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป เพื่อนำไปประกอบการศึกษาในครั้งนี้ด้วย

3.3 ระยะเวลาที่ 3 ปลายเดือนมีนาคม - เดือนเมษายน

ผู้ศึกษาได้เดินทางเข้าไปในพื้นที่ศึกษาอีกครั้ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ที่กำหนดไว้ ตั้งแต่ต้น ได้แก่ชอชบ้านวัง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการเช่นเดียวกันกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรชอชบ้านใต้เครดิคยูเนี่ยน

3.4 ระยะเวลาที่ 4 ปลายเดือนเมษายน

ผู้ศึกษาได้เดินทางเข้าไปในพื้นที่ศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อมูลและความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รวบรวมมาในแต่ละครั้ง รวมถึงการเก็บข้อมูลในส่วนที่ตกค้างและไม่ครบตามประเด็นที่ผู้ศึกษาได้กำหนด

4. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้ศึกษาได้มีการตรวจสอบข้อมูลภายหลังจากการเก็บข้อมูล และจัดหมวดหมู่ในแต่ละครั้ง โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Data Triangulation Check) การเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งจะมีความแตกต่างในช่วงเวลา ซึ่งผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลสองวันเว้นหนึ่งวัน สถานที่ในการเก็บข้อมูลมีความต่างกัน ได้แก่การเก็บข้อมูลที่บ้านและศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ ผู้ที่ให้ข้อมูลอาจจะเป็นคนๆ เดียวกัน แต่ต่างกันตรงสถานที่และเวลา ข้อมูลที่ตรงกันถือว่าเป็นข้อมูลที่เป็นจริง ส่วน ข้อมูลที่มีความแตกต่างผู้ศึกษาพยายามสอบถามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเป็นการให้ความมั่นใจกับข้อมูลที่ได้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลไปตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชนและการสอบถามจากนักวิชาการและเอกสาร การเก็บข้อมูลต้องใช้ความอดทนและเวลาเป็นอย่างมาก ในการติดตามข้อมูล โดยเฉพาะจากหน่วยงานของรัฐและการไปพูดคุยกับชาวบ้าน ซึ่งบางครั้งไม่พบและต้องกลับไปเก็บข้อมูลอีกครั้ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ดังรายละเอียดและขั้นตอนดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ โดยการพิจารณาข้อมูลจากภายนอก (External criticism) เป็นการพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้รับทราบมานั้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลที่ได้รับมาหรือไม่ โดยข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของชุมชนที่ค้นคว้าจากเอกสาร จะถูกนำมาเปรียบเทียบความถูกต้องระหว่างเอกสารและความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับทราบจากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชนที่ศึกษา โดยจัดหมวดหมู่ของข้อมูลออกเป็นแต่ละด้าน ได้แก่ลักษณะทางกายภาพ ที่ตั้ง ประชากร อาชีพ การคมนาคม สาธารณูปโภค อธิบายด้วยสถิติร้อยละ และแจกแจงความถี่ เพื่อวิเคราะห์ถึงความได้เปรียบของชุมชน ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และวิเคราะห์ถึงความเชื่อมโยงในประเด็นที่ศึกษา ได้แก่วัฒนธรรม ชุมชนและการพึ่งตนเองในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

5.3 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของชุมชนที่ศึกษา ทำให้ทราบถึงความเป็นไปของชุมชนและแนวโน้มของชุมชนในอนาคต อธิบาย ข้อมูลในเชิงพรรณนา ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์จะถูกสรุป และจัดออกเป็นหมวดหมู่ตามแต่ละตัวแปรที่กำหนด และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้แก่วัฒนธรรม ชุมชนไทยทรงดำภายใต้ระบบการผลิต ระบบความสัมพันธ์และระบบคุณค่า ที่มีผลต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน การพึ่งตนเองในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว แต่ละประเด็นศึกษาถูกนำมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สักยภาพของชุมชน วัฒนธรรมชุมชน การพึ่งตนเอง การมีส่วนร่วม โดยอยู่ภายใต้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสามารถของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว